„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторницом на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
за 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру).
за годину 35 дин. на пола године 17½ дин. на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ у Нови Сад.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 16. У Новом Саду у среду 27. јануара (8. фебруара) 1882. ГОДИНА XVII.

БОСНА-ХЕРЦЕГОВИНА пред делегационим одборима.

Данас је „парче“ Херцеговине тако велику пажњу у свету, а особито у овој монархији на себе обратило, да је и сама велика промена у Француској у засенак дошла пред питањем о „малој“ Херцеговини. У Бечу се договарају делегацијони одбори, и договориће је обе делегације о војсци, којом ће се народи монархије усрећити само за то, што се за боље нашло, да се народу у Босни-Херцеговини пре леба даде пушка у руке.

Ми смо већ у оцени споменице заједничке владе, којом се та влада свој предлог делегацијама препоручила, указали на противуречија, која се у споменици налазе.

Сад читамо извештај извештача аустр. дел. одбора. Извештач Рус наглашава особито једно место у споменици, у ком се наводи: да без спољашњи уплива и агитација не би устанка било. Тим је очевидно влада смерала да одбије сумњу, да је лоша управа у Босни-Херцеговини устанку повода дала. Извештач навађа: да се ти спољашњи уплиби не могу једини сматрати за узрок устанку, него да међу те узроке нарочито управно стање у окупованим областима спада, и извештач пита пре свега: какви су уплиби споља радили? Министар спољ. дела Калноки одговори: да место из споменице наведено тако разумети ваља, да под онде споменутим спољашњим упливима нису мишљени спољашњи земаља и влада, него уплиби „друге природе.“ То би били они живљи, који су окупацијом прогнани, и који су досад живили од „разбојништва“ и агитација. Тако се дакле министар изплео из набачене сумње: да је он ту мислио Србију и Црну Гору, чим би не само те кнежевине изване биле, него би сама заједничка влада себи издала сведочбу сиромаштва у предвиђењу и неодклоњењу предпостављени уплива и агитација споља. И г. Апоњију одговорио је министар подобно на подобно питање.

Министар говори даље о „мирољубивости“ цара Александра III. и његовог кабинета; о сумњи Порте, да се свезом аустријске жељезнице са Солуном ишло на проширење Аустро-Угарске до јегејског мора, и о томе, да је та сумња у Цариграду сад разбијена, и да је султан обећао, да ће на ту жељезничку свезу пристати; па напоследку издаје министар кнезовима Србије и Црне Горе сведочбу, да су дали доказе свога несумњивог лојалног и коректног поведења.

На питање извештача Руса, да ли ће влада српска и црногорска доста снажне бити, подпомагање устанка од стране своји грађана спречити? није ни министар могао уверење тога дати, него је то питање, на које је тешко опредељено одговорити, рекао: да Аустро-Угарска у погледу покрета у Босни стоји пред чисто унутрашњим питањем, да у то не би могла ни једна страна држава питање какво подићи; а ако би се ипак догодило — и с неки страна чини се да се у том правцу подстиче — да се Србијом и Црном Гором у какав сукоб дођемо, то би положај обично компликовало, заплело. Докле год цео покрет као унутрашњи остаје, може се за то јамчити, да споља непрети никаква опасност.

На питање Грохолсково: Има ли влада јамства, да се покрет не подпомаже споља? одговори министар Калноки: да суд о проширењу покрета није лак, али да ће влада постарати се, да повата конце, и да ји паралише.

Извештач Рус разлаже садању споменицу и ону последње делегације, и сажаљева, да ова сад изгледа као низ погрешака, да је влада још у полу нов. 1881 а обранбени министар 25 истог месеца само о незнатним „разбојништвима“ говорити. и новачење као безопасно назначити могао. „Требали смо свакако боље обавештени бити. Ми за трогодишње управе нисмо никога добили за пријатеља.“

Дакле Немац осуђује споменицу, а Старочеси — ћуте!

И други Немац — Демел — пита: из који је разлога у опште, и зашто баш сад обранбени закон уведен, и које покретач те мисли?

Зајиста изгледа: да се уваћањем обранбене уредбе није зазирало од раздражења метеж за друге и даље цели на балканском полуотоку у рачун имао, и јер се није хтело признати, да је унутрашња управа устанку крива, а мислило се, да ће или добровољно примање обранбене уредбе, или савладање одпора пред Европом за разлог важити: да се анексија Босне-Херцеговине било приволом народа на новачење и заклетву, било тобожњим „правом освојења“, и то сад не са Мухамеданаца, као при првој окупацији, него са „православни хришћана“ т. ј. Србаља оправда.

Читајмо одговор Славија.

Слави вели: у том виде погрешку, што је у првеној књизи о Босни автохтона жандармерија означена као добро употребљива; „жандари су“, наставља Слави, „зајиста онда са опасности живота противу разбојника изврсне службе чинили тако, да су млоги од њи „медаље храбрости“ добили. Да ће сад неколицина после 3 месеца дана мишлење своје тако променити, то превазилази човечије разрачунање. А неможе ли се разрачунати, да су се баш таки згрозили, шта су радили, и шта да даље раде?

Слави наводи: што се порезног устава тиче, то показује сравнење, да није већи терет спрам турског устава, показује се, да десетина, коју су Турци под закуп давали, и закупници својевољно утеривали, не чини толико, колико је под турском просечно износила. Но ту веће бити разлике.!

Слави признаје, да је до никле истина, да после три годишње управе ни један део становништва нису учинили пријатељима; али то је с тога, „што нисмо један део другом неправедно предпоставили.“

Требало је ограничити неограничену власт бегова спрам „раје“, али није се могла жеља последњи за поседом мохамеданаца задовољити.“

Збиља је тако? У чему је ограничена власт бегова? У политичном. Али у економном су још сигурнији, јер им сад политична власт рајине даће истерује. „Раја“ не иде за целим поседом бегова, него за правичним уређењем аграрни одношаја, које је сам Андрашија обећао, и које су и у прогласу наговештене. Па где је све то сад? Та то је као пређашњем тако и садањем устанку ближи извор, који је кад се место леба пушка у руке пружи, само заоштрен.

Пољак Черкавски, бољи је од Чеха у тој ствари, пита: „које су то идеалне наде становништва, о којима се (у споменици) говори — да ли народна управа?“

А Слави одговара „да му је сумњиво, шта то значи „народна управа“. Верујемо јер му је то и Угарској сумњиво. Ако предговорник разумева само узимање у обзир народног живља, то он уверава: да то није случај. У целом саобраштају власти са партајама народни је идијом у важности, и скоро је сав персонал чиновништва узет из поједини славенски народности.“ Који поједини? Српски не, или најмање. И зар је довољан само саобраштај са партајама? Та са партајама неможе се на туђем језику говорити, а како су чиновници већином на тумачење превађањем трећи нестручни упућени, то можемо мислити, како је у ствари.

И сам је бар. Хибнер окрзнуо Славија Рече: да по његовом искуству становништво не разликује се по народности, него по вероисповести.

Штурм је завршио са речима: он је окупацију увек сматрао за врло несретно предузеће, и сад је тако сматра, но њему се чини, да се с неједнаким оружијем боримо, ако ће сукоб са Црном Гором значити сукоб са Русијом. Херцеговина је без једног ударца мача окупована, и баш се онде развија устанак.

Како у овој ствари не можемо све, што нам је на срцу, наводити, то само саопштавамо с нашом оценом оно, што и сами, иначе као противници Славена а особито Србаља познати странци о босанско-херцеговачкој ствари у свом на то овлашћеном кругу зборе.

Бокељско-херцеговачко-босански устанак.

Да није празна реч или можда зломислена жеља и намера, кад човек каже, да се бокељски и херцеговачко-босански устанак све даље шири и све већма јача, види се по допису „Н. Беч. Тгблта“, што га ниже доле саопштавамо. Из њега излази, да се већ и средња и северна Босна почиње, ако ништа друго, а оно бар комешати. Какве по том изгледе може устанак имати, какве ли — прилике по Аустро-угарску владу настати, томе није време, да се сада расправља, то ће ток и развитак догађаја, то ће време показати. Једно пак стоји, а то је, да се Аустро-угарској влади не отвара баш најлепша перспектива у будућност. Човек истина, судећи по службеним извештајима и уверавањима, не би то рекао, али давно је позната истина, да службена уверавања сваке и свију влада, особито, ако се ствар тиче каке унутрашње неприлике и невоље, као што су устанци, — да иста не одговарају баш правом стању ствари, него да прилике често са свим противно изгледају и стоје, но што их службени рапорти и изјаве цртају. Ено, инглески лист, кога нико не може обедити, да је непријатељ Аустро-Угарској, него баш на против мора признати, да јој је велики пријатељ, јер је то већ одавно ноторна истина, — лондонски консервативни „Стендерд,“ опомиње бечку владу, нека се махне досадашње праксе своје спроћу јавности, те нека не стаје на пут, да се вести с устаничког поља не пуштају у свет. „Публика“, пише тај лист, „са свим природно сумња на аустријску владу, да се она боји, те не сме слободно и отворено да разложи, како је стање ствари и колике су потешкоће, с којима мора да се бори, јер стрепи, да се иза бојева с неколико тисућа неукротљивих брђана не скривају много горе ствари.“ Кад већ и Аустро-Угарској наклоњена инглеска преса тако пише, нека нам је тестир поменути, да руска то већ одавна чини. Саме велеконсервативне „Моск. Ведемости“ туже се у свом 19. бр. од 19. јануара, да Аустро-угарске власти још из одавна тако цензуришу вести и писма, што из Босне и Херцеговине одилазе, да се строжа цензура не да ни замислити. Кад се већ лист, који иначе није противан цензури, тужи на ту установу и таки поступак, онда је то заиста жалосна појава. Таки поступак ником не ће ништа хаснити, него ће још само наудити, јер на послетку мора свако дело изаћи на — видело.

*

Из Бањалуке јављају „Н. Беч. Тгблту“ 21. јануара:

Јуче је више људи затворено. Сад изгледа као извесно, да су ушли у траг на далеко разгранатој завери. Хасум бег Латиновић ускочио је јуче об ноћ из затвора. По што се одмах опазило, да је умакао, то је с места наређеној живој потери пошло за руком, те га на брзо ухвате. Нађу га у дому Мигујела Луцата, који је међу тим такође затворен и који је властима још из одавна био подозрив. Кад су жандари улазили, они их дочекају на револвере, али никог не позледе. После жестока отпора буду обојица спутана и у тамницу одведена. Луцато се после по дне у тамници обесио.

*

„Н. Сл. Преса“ пишу из Кастелновог 15. јануара:

Близу Зеленице крај Мељина покажу се 13. о. м. устаници. У мраклу ноћ тргне се стражар, што је код барутане стражу чувао, од корака, који су се све ближе чули. Стражар повиче три пута: „Ко си?“ Нико се не одзове. По што стражар мишлаше, да неко хоће да се препне преко зида и барутани приближи, опали пушку. Хитац не промаши циљ, јер кад у јутру прегледаше терен, нађоше траг од крви, како је водио од барутане до зеленичког моста.

Јануара 15. у 9½ сах. пре по дне маневровала је оклопљена фрегата „Надвојвода Албрехт“, те избаци неколико метака из топова. Одмах иза првих метака покажу се на мељинским висинама близу Жлеба неколико стотина устаника, те остану на томе месту до 1 сах. после по дне. Кад их опазе, баце с фрегате две бомбе према Жлебима. Устаници се на то склоне у планине. Осим оклопњаче-фрегате „Надвојводе Албрехта“ усидрена је под Мељинама и фрегата „Лаудон“. Фмл. Чикош отишао је био 15. о. м. за јутра из Кастелновог у Пераст и Рисан, где је војску и касарне прегледао, па се после по дне вратио у Кастелнови.

Политички преглед.

Претходне вести, које су јавиле биле, да ће **Аустро-угарске делегације** као у недељу довршити свој посао и разићи се, нису се обистиниле, јер су се расправе против очекивања продужиле. Угарска делегација свршила је у суботу главну расправу о поднеску, којим заједничка влада иште 8 милијуна кредита, да обори бокељски и херцеговачко-босански устанак, и у специјалној расправи дотични одборски предлог за одлуку без измене усвојила, но у недељу заказла још једну седницу, да се дотични поднесак и по трећи пут прочита и да га коначно усвоји. Аустријска пак још није доспела, да у пленуму претреса кредитски поднесак, јер је њен прорачунски одбор тек у петак саслушао извештај, како га је извештач Рус зготовио, и усвојио тек после многих исправака, стварних и стилистанских. По што је извештачу Русу додан још председник прорачунског одбора, да с њим за једно коначно зготови и редигује извештај, то се у на пред узимало, да укупна седница аустријске делегације није могла бити пре недеље. Тако дакле тек ако се делегацијоно заседање свршило првих дана ове недеље.

Тек нам је сада простор листа допустио, да саопштимо **беседу, што ју је ђен. Скобељев** 16. јан. у Петрограду држао о прослави дана, кад је главни туркомански град, Гек-Тепе, освојио и Туркомане покорио, и ми је на другоме месту у целини доносимо. Међу тим, здравица та има већ и своју историју, јер је дала повода дипломатској дописци, а и нечему другоме. Како из Беча јављају, пословођа руских спољашњих послова, Гирс, изразио је 20. о. м. гр. Калнокију сажаљење, што је Скобељев онаку здравицу здравио, и тим је отклоњен сваки спор, што би се због тога могао међу Русијом и Аустро-Угарском изродити. Говори се, да је Скобељев после здравице морао отићи у Париз на допуст. Међу тим, сваколика јевропска, особито пак руска штампа дохватила се скобељевљеве беседе, те надовезује на њу своје глосе и коментаре. Из бечког дописа, што га у овоме броју доносимо, види се, како ју је Аксаков у свом „Русу“ поздравио. Московске „Руске Ведомости“ веле: „Ми смо у освитку дана, када ће се остварити словенско питање. Истина бог, да је од здравица до дела далек пут, али духови се почињу осврта ти на питање историјског посланства (мисије) руског“.

Како бечкој старој „Преси“ из Кишињева пишу, **у јужној Русији креће се војска.** Више пуковнија, што до сад беху у Јелисаветграду, добише из ненада налог да иду у Бесарабију. Неколико козачких одељења стигло је већ у Бахулски, болградски и исмајилски округ, а ти су окрузи од 1856. до 1874. припадали Румунској. Говори се, да ће та војска градити бендерско-ренску железницу. На то надовезује дописник поменутог листа ову вест: „Опште се мисли, да се ти случајеви нису случајно случили, него намерно, као да се спрема за евентуалности, које треба још ове године да се догоде. По извесним вишим круговима у суседној Карабогданској (Молдави), који имају свезе са Букурештем, говори се потајно, као да је Румунија већ подвезала с Русијом савез за обрану и нападај, али се и пак пази, да се тајна по што, по то сачува. Ту се силом намеће питање, на кога су наперене те ствари, и ту се говори, да се то све тиче Аустро-Угарске, ако она усхтедне у подунавском питању остати на свом досадашњем становишту. На сваки начин да ту вест треба узети са свом могућом резервом, али њу су нам одмах с ногу причали чланови бесарапске депутације, кад су се из Петрограда повратили. Један од њих прича шта више, како га је једна личност из дипломатског тела на сигурно уверавала, како је у прелиминарном уговору, што су га Русија и Румунија једна с другом подвезале, између осталог и о томе реч, као да ће Румунија за то, што ће Бугарској Добручу уступити, добити у накнаду Буковину и један део Ердеља, а за то ће, што се тиче Бесарабије, остати status quo“.

Здравица ђенерала Скобељева.

Руски слављени ђенерал Скобељев држао је 15. јануара, о дану прославе заузећа Геок-Тепе значајну здравицу, која од речи до речи овако гласи:

„Наша генерација живи у добу пуном значаја, коме у историји равног нема. Пре неколико столећа владаше у међународном одношају право песнице; овој периоди сљедоваше доба трактата, где је важило као највећа државна мудрост, да се уговори по форми одрже, а у духу униште. То је утисак, што га упадај у Шлеску причињава. Нашем добу беше одређено, да искуси, да јачи према привидно слабијем своје одношаје оправдава на крви и ножу и да сила надмаша право. Врло је значајно господо моја, да тако слично официјелно признање бесправности, оправдано делима, још није у историји произашло. Велике патриотске обвезе намеће наше гвоздено доба нашој генерацији. У толико је жалосније, од прилике буди примећено, господо моја, кад видимо, како већи део наше омладине иде за болешљивим утопијама, при чему се заборавља, да је у нашем добу дужност сваког појединца, да све, шта више и своје духовно „ја“ жртвује за развитак наше отаџбине. Господо моја! И ако у приватним одношајима нико међ није пријатно међусобно неповерење, то важи на против као патријотска дужност највеће неповерење према свем страначком, што би у стању било, да нарушава оправдане историчке идејале у отаџбини, јер никако се не може узети, да је модерна, отворено прокламисана теорија тријумфа јаке неправичности над слабим правом својствена само једном народу. Из горе реченог излази са свим јасно, да свако патријотско срце радошћу мора набујати, ако се ствари тако догоде, да опрезни и даровити непријатељ отаџбине учини какву заблуду или погрешку. Овај осећај радости добиће још неку чудновату боју, ако се у друштву особа налазимо, које својим деланьем, својом крвљу допринеше, да се непријатељ у забуну доведе. Свима је вама познато, да је мој врло даровити непријатељ, сир Хенри Равлисон, у свом спису (Русија и Инглеска на истоку) год. 1875 већ изјавио, да ће непријатељство Ахал-Тека Русију коштати неизмерних жртава у људима и новцу, да ће ју са Персијом онепријатељити и принудити, да повуче појас од тврђавинских опкопа од ушћа Атрека и дуж целе оазе до Мерва. Најпосле би тим непријатељством политичка хегемонија Русије у средњој Азији била разорена. Искрено се рачујем господо моја, што ми на данашњи велезначајни дан можемо поглед бацити на наше тако удаљене, и нама тако миле границе и што се можемо уверити, да се пророштва Равлисонова нису испунила. Нама је свима положај и сувише познат, а да би нам нужно било да се у појединости упуштамо. Већ одавна нису се наше средњо-азијатске границе тако веома мирно осећале као данас. Од како је Махомед Шах пошао на Херат и од онога са тим догађајем спојеног, незаборављеног деловања грофа Симонића није значај руског посланства у Техерану никад тако меродаван и владајући био као сада. Углед руске заставе стоји високо на даљњем истоку, далеко, ван граница од нас освојених области, а то могу потврдити и инжињери који се из унутрашње Азије повратише. Господо моја, коме благодари отаџбина за тако добар исход овог великог подузећа? У првој линији сетимо се пажљивости, коју је блаженопочивши Цар овом подузећу поклонио. Покојни цар латио се чврсто те експедиције и опазио грдни значај ахал-течке оазе на улазној капији Корасана и Авганистава. Друго исход ове експедиције је био осигуран том околношћу, што је већ од почетка светли врховни заповедник то подузеће топлим срцем прихватио. Благодарном признателношћу саматрам се за сретног да могу споменути многострану помоћ, која ми се пружала са свију централних управа и од министарства спољних послова. Наш посланик у Техерану, г пл. Синовијев, олакшавао нам је не само извађање нашег задатка, већ се бринуо и за то, да се добивени резултати осигурају. А зар је нужно да говорим и о храбрости наших несрањених кавкаских трупа и са овима везом храбрости тесно скопчаним туркестанским и оренбуршким ратницима! Кавкаске заставе појавише се у ахал-течкој експедицији скоро непосредно после сјајних крвавих бојева у азијатској Турској. Већина војске учествовала је у нападају на Карс, коме у ратној историји пара нема! Велики изглед славе био је за војсковођу, коме је вођење експедиције пренето било, а да се није свим срцем одао духу војске. Ако је пак срце на правом свом месту онда је и три четврти победе осигурано. Заиста не могу да помислим на те трупе и на храбри официрски кор, а да се не осећам дубоко погружен. Сетимо се погинулих нам другова, сетимо се, како служише, како се борише и како падоше! Сетимо се незаборављеног ђенерала Петрушевића, тога оваплоћеног осећаја дужности, те суште скромности и образовања! Сетимо се свих оних, који као јунаци падоше за веру, цара и отачаство: кнеза Багалова, грофа Орлова, Мамевцева, Булигина, Субова, Шудицког, Јаблочкова, Меркилева, Грека, Јованова, Кунаковског Мориса, Нелепова, Јурењева. Да, господо моја, догод у нашим редовима имамо таких врсних и ваљаних официра, можемо свакој ма колико високо изображеној непријатељској војсци слободно у очи погледати. Ми треба да се сетимо само наших другова, што падоше под Геок-Тепа. Када час искушења у битци куца, онда нас пустите да за њим тежимо, да скоро стигнемо. При завршетку имам још неколико речи на вас да управим. Ипак вас молим да ми дозволите, да место пехара с вином узмем чашу с водом и да будете сведоци да нити сам ја нити сте ви под упливом прекомерне узбуде говорили, нити могли говорити. Ми живимо у добу, у коме се шта више ни кабинетске тајне не дају сачувати. А што се збива у оваком збору, као што је овај, доспеће ипак овим ил оним начином до јавности и с тога није сувишна опрезност. Искуство од последњих година научило нас је, да, ако који Рус случајно на ту мисао дође, да припада, буди хвала његовој повесници, великом и силном народу, или ако, што би било страшно, тај исти Рус на то помишља, да он сачињава једну велику породицу са славенским племенима, која су сада угњетена и потиштена, да се у таком случају из средине наших познатих „код куће кажњених“ и страних несуплеменика гласови негодовања и кудења чују и да та господа мисло, е се такав Рус не налази у нормалним приликама, већ под упливом каквих му драго баханалија; из тог разлога молим да ми дозволите, да пехар с вином променем са пехаром воде. Збиља, то је одвећ чудновата појава, за што да се наше друштво, па и поједини људи неким чудом снебивају, кад се дотакнемо тог питања, које се сваком Русу чини законито и као последица наше тисућугодишње повеснице. Разлога тој појави има врло млого. Но овде није место, да их разлажем. Главни разлог пак ваља тражити у жалосном раздвоју, што влада међу извесним делом нашега друштва, тако званом интелигенцијом, и руским народом. Свагда господо моја, када се год узвишени владалац ове земље обратио свом народу, свагда се руски народ показао, да стоји на висини свог задатка и да је достојан тренутне политичке задаће. Така не беше свагда интелигенција, и ако се када ко год пред царем обесилио, то се обесилила баш та интелигенција. Ја мислим, да се та појава може са свим добро растумачити; космополитско „јевропљанство“ није извор снази и моћи, него се може сматрати само за знак слабости. Ван народа не може бити снаге, и интелигенција, само кад се споји с народом, показује снаге. Данас, на дан, кад смо Геок-Тепе освојили, сетимо се погинулих другова, и хтели, не хтели, подузима нас добар, свет осећај. Један од најславнијих ђенерала из наполеоновог доба рекао је, да у рату свагда једни исти падају. Моје војничко срце и не давно стечено искуство казују ми, да су овде баш они искупљени о којима ђенерао говори. С тога ће војници моје речи само војнички разумети, то јест тако, да оне немају никака посла с политиком.“

Ђенерао-говорник за тим напомене, како се на Јадранскоме мору баш сада један народ бори за веру и слободу златну, те завршује речима:

„Не могу да довршим, господо. Срце ми се стеже од туге и бола. Велика утеха јест и остаје вера у моћ историјског позива руског. Господо! Од свег срца наздрављам његовом величанству цару!“

Из делегација

Аустријска делегација.

У Бечу, 19. јануара.

У данашњој седници прорачунског одбора аустријске делегације беху присутни министри гроф Калноки, гроф Билант и Слави, одсечни предстојници Фалке и Калаји, и дворски саветник Доци.

Известилац Рус почиње свој извештај о поднеску од осам милиона са изразом најболнијег осећаја о поводу саветовања. Испитивање кредитног поднеска предпоставља испитивање узрока, који произведоше жалосно деловање устанка, јер не приличи да се елементарне појаве усвоје на место природних повода и прилика. Предлежећа споменица садржава један пасус, који нас приморава да мислимо, да без спољних уплива и агитација устанак не би букнуо и ставља питање, у чему се састоје ти уплиби и одкуд долазе. Али они се не могу једино сматрати као узроци устанка, којима припадају у првом реду шта више и управне прилике у окупираним земљама. Према томе, показују се саме по себи три групе информација: 1., дипломатска, 2., она о окупацији окупираних области, и најпосле 3., она о војничким мерама, ради енергичног угушења устанка, и интензитет тих мера. Известилац ставља на то следећа питања: 1., Какви су уплиби и агитације с поља бивале и бивају, да се устанак покрене и подржава? 2., Какав положај заузима порта стварно и дипломатски према устанку? 3., Какво је држање осталих уговорних сила, нарочито Русије, Србије и Црне Горе? 4., Хоће ли владе ових држава бити доста јаке, да препрече потпору устанка у пошиљању оружја и новца, и које кораке мисли влада да против тога чини, или да ли је већ предузела?

Министар спољних гроф Густав Калноки: Овај пасус, што се из споменице наваља, ваља тако разумети, да тамо под наведеним спољним упливима нису мишљени уплиби изванских земаља или влада, већ уплиби с поља друкчије природе. Са свим је наиме природно, да је после догађаја од последњих 6 до 7 година на балканском полуострву који се за последње доба и у Босни и Херцеговини огледаху, читаво мноштво елемената у живот приведено, који у толико година живели само од агитација и хајдуштва. Ти елементи, који су окупацијом потиснути и који се расуше по суседним земљама, наравно да су заузети против аустро-угарске окупације и употребише прву прилику, да немире, који из почетка произађоше од неких усамљених чета, помноже и до устанка потпире.

Што се тиче нашег одношаја према страним силама, то су тек неколико месеци прошли од последњих делегација и дада беше заступник спољнег звања у стању, да извести, како су наши одношаји према свим силама без разлике најповољнији. Ако је од то доба каква промена наступила, то је било само на боље, и то нарочито баш према Турској, где се пружила прилика, да се много неповерење и брига отклони. Када смо ми приликом од султана у Берлин послане мисије Али-Низамине, који се при повратку у овдашњем двору бавио, дошли на разговор о железничкој свези, морадосмо дознати, да се у Цариграду одржало неко неповерење као да смо ми са извађањем источних железница хтели припремити продирање до егејског мора. Овај са свим крив назор побијен је свим разлагањима која цели водише и вести, које до сад из Цариграда стигоше, доказују, да је то са пуним успехом учињено.

Доказ за постојеће поверљиве одношаје према Турској је такођер и коректно држање отоманских трупа у новопазарском санџаку које нам пружа могућност, да не морамо наше гарнизоне тамо појачавати. Питање о железничкој вези је од то доба исто тако у начелу свршено и дотичне декларације су зајиста учињене.

Са уговорним силама наши су одношаји најбољи и министар, од како је сам примио спољне звање, имао је прилике да констатује, како лојално потпомаже нарочито Немачка наше интересе на истоку. У погледу Русије у стању је, са обзиром на његово скорашње бављење тамо, да говори са неким извесним познавањем ствари. Он може уверити да ни цар Александар ни кабинет немају друге жеље, до ли да живе у миру са суседним земљама и да постојеће уговоре поштују; он и не сумња у искреност те жеље, коју у толико више морају подржавати руски државници, што унутрашња питања и реформе у Русији обраћају сву пажњу њихову. Они за време последњег источног рата узбуркани таласи страсти у балканским земљама већ уступише места мирнијем расположају; али са свим је наравно, да то узбуђење није потпуно легло. Ипак се мора констатовати, да је у опће у славенским државама на балканском полуострову наступило велико умирење. Садање поново комешање од свију народних агитација није узрок, већ шта више позледа оног у Босни и Херцеговини насталог покрета. Министар је узео себи труда да изнађе, е да ли се при том покрету могу сматрати њиске политичке струје као потстрекавајући узрок. Министар наваља, да у Србији како кнез тако и влада показују потпуно коректно и пријатељско држање и доказује то прочитањем неколико докумената. Одношаји у Црној Гори су већ због географског положаја за нас од велике важности. Одношаји терена су тако створени да би по нас саме потешко било, да нашу границу против те земље успешно затворимо, а исто тако је и Црна Гора мало кадра да са најбољом вољом то изведе. Да ли се у црногорског становништва зајиста увек налази најбоља воља, могло би се довести у сумњу, на самог кнеза пак немамо ни најмање основа да се потужимо.

Што се на послетку тиче трећег питања известиочевог, да ли ће наиме довољне бити снаге српске и црногорске владе да своје досадање држање и на даље одржe, то је питање, на које је свакако врло тешко поуздано одговорити. Кад се на послетку цела ситуација прегледа, то се са политичног становишта мора сматрати као главни пробитак то, да ми погледом на устанак у Босни стојимо на према чисто интерном питању. Ако ми ту, као што је то наше право и наша дужност, ред успоставимо, то не може за тај случај никоја страна држава ни какво питање подићи а то није никојим начином ни учињено. Ако би ипак случај наступио — и од некоје стране изгледа као да у том правцу раде — да ми са Србијом и Црном Гором дођемо у конфликт, то би онда сутуацију знатно комплицирало. Догод цео покрет као унутрашњи изолиран остане, може уверити, да с поља никаква опасност не прети. Што се говори бајати о неком доважању оружја с поља, наглашује министар, да до сада за ту тврдњу никакви позитивни извештаји стигли нису.

Грохолски. Моје питање гласи, у колико влада има јамство за то, да се покрет с поља не потпомаже?

Гроф Калноки. Пресуду о ширењу устанка изрећи није баш лако. Али он може дати уверења, да ће се влада највећом брижљивошћу трудити, да се обавести о свим заплетима, који се с поља за устанак спремају и да исте парализује.

Маг. По новинарским извештајима канда је било расправа са Црном Гором ради пропуштања војске, али да се исте покваришe; је ли истих било? Је ли у опће вођена политична кореспондевција ради устанка?

Рус разлаже садашњу споменицу и ону са последње седнице у делегацијама; он жали, што се ова последња указује као читав низ заблуда, што је влада још око средине новембра 1881. а домобрански министар још 25. истог месеца говорио о незнатном четовању и рекрутовање означио као безопасно. Свакако би ваљало, да су боље информисани били. За трогодишње наше управе нисмо ми стекли ни једног пријатеља.

Грохолски. Које су узроци покрета у Херцеговини и шта се хоће устанком?

Пленер ставља следећа питања: 1. Има ли влада основа да држи, да се немири у окупираним областима односе ли на предстојеће уважање обранбеног закона, или она држи, да су и други узроци довели до устаничког покрета? 2. Јесу ли пре указа обранбеног закона за Босну и Херцеговину бивали устанци у појединим окрузима ради извађања обранбеног закона и је су ли се извештаји земаљске владе изјаснили у корист уважања овог обранбеног закона? У ком је обиму до сад попис био? Мисли ли влада да изведе асентовање на пролеће и у ком обиму?

Демел: Из којих је разлога у опће и зашто баш сад уведен обранбени закон и ко је виновник те мисли?

Министар Слави обраћа се против пребацивање која је референт подигао и одговара на њих опширним разлагањем. Види се погрешка у томе, што се у црвеној кризи о Босни обележила уређеничка жандармерија као згодна за употребу. Но жандари су свакако чинили ваљане услуге са пожртвовањем свога живота против хајдука, тако, да су многи од њих добили и медаљу за храброст. Да ће пак поједини после 3 месеца своје мишљење тако променути и усташима прећи, то већ прелази сваки човечански рачун.

Што се тиче порезног система, то ће нам дубље упоређење показати, да не постоји веће теретење према турском систему, већ шта више и олакшица; набавили смо изворе из Цариграда, да би се тиме базис задобио, и показује се, да десетина, коју су у осталом Турци закупљивали, а закупници својевољно скупљали, не износи толико, колико просечни износ под Турском. Посредни порези су нужна последица оног од обе државе закљученог увлачења земаља у царинску област. Монопол дувана је за многе пре доброчинство него терет, пошто влада становницима, што дуван саде, исти добро плаћа и откупљује. Она је последње године за 900.000 фор. дувана откупила. Незаконитости, које је овде или овде по који порезни заничник учинио, нису баш ни код са свим нечувене. У сваком случају, који је говорнику до знања дошао, стао је брзо и енергично на пут. У опће не може се с правом тврдити, да је порезни притисак несразмерно велики био. Кињења као у пређашње доба, нису се више појављивала и још ваља у обзир узети, да је порта за ослобађање Хришћана од војничке службе узимала годишње 4—600.000 форивата. Порезе отпуштати никако могла, а исто тако и није смела ни једног тренутка заборавити, да јој је закон прописивао, да трошкове око управе покрије из сопствени прихода ови земаља.

Референт је споменуо неки отпор, кога је учинио монопол са дуваном; тави отпор није се десио. Свакако се вријумчарило, али то није тако беспримерно, као што говорник ко Мађар може посведочити из времена, када се у Угарској монопол дувана увео.

Говорник за тим доказује, да известиочеви податци о верозаконским одношајима „почивају на варљивој, неспоразумној информацији. Цариградски патријарх нема права, да наименује владике у окупираним земљама, већ Њ. Величан тво именује православне епископе а на патријарха се шиље само питање о канонској способности кандидата.

Заједнички министар финансија расветљује тада пребацивање, да ми по трогодишњој управи не задобисмо ни један део становништва за пријатеље. До неког извесног степена је то истина, али само у толико, у колико ми нисмо ни један део наспрам другога неправо одликовали. Морала се ограничити неограничена власт мухамеданских бегова наспрам раје, али се не могаше задовољити жеља ових последњих за поседом Мухамеданаца. Ми не можемо ни једну самовољу на место друге поставити, већ само праведно и непартајично поступати, што после неког извесног времена сигурно мора плодом уродити. Наравно, један део становништва изгубио је стрпљење и тражи да владино дело прекине. Али да је аграрно питање томе криво, то се даје опровргнути. И у Црној Гори је стање у том погледу старо и кнез се држи строго пређашњих норма и тек не давно строго је наредио да се исплати заостатак закупнине мухамеданским беговима; па при свем том није тамо устанак букнуо.

Говорник мисли, да кад се говори о узроцима устанка, да много што-шта и од споменутих узрока ту дела, али у опће лежи све у прошлости тих земаља, које су сваких десет година устанке доживеле и у којима је турско господство делимично али неко време владало.

(Свршиће се.)

Са угарског сабора.

(Свршетак.)

После неких личних примедаба Отова Хермана (против Завја) чита Алекс. Алмаши некоја места из Хајнце ве књиге, да разложи, како је писац нетачно информисан о одношајима у Угарској.

Адам Лазар понавља, што је пре 7 година из истога повода рекао, да ако ко не осећа привр-

ности за угарску државу, нека тражи себи другу отаџбину.

Министар-председник Тиса: Штована кућо! Нешто је овде речено, што се можда услед велике ларме пречуло, али на што се мора репликовати већ из тог узрока, да не би изгледало, као да нису изјаве у духу говора посланика Заија опроврнгнуте. (Чујмо!)

Једно, на што би се позвао и што је од важности по спољни свет, било би то, што је г. посланик рекао о мојој особи и особи г. посланика Хермана, као да смо ми говорили о званичном пресбирову и о некој акцији, која је услед тога инсценисана. Ни Херман ни ја не споменусмо ни једном речцом пресбиро. (Тако је.)

Жао ми је, ако г. посланик мисли, да једној влади за таку акцију стоји на расположењу пресско звање, јер изгледа да он мисли као да ми ништа друго у памети немамо. То једно хтедох поправити. Друго је ово:

Г. посланик је ту ствар тако представио — и он ће тај назор за цело и у страним немачким листовима употребити, ма да неће баш сам извештаје писати — (Живо одобравање. Гласови: он ће то свакако сам писати!) — дакле г. посланик је ту ствар тако представио, као да сам ја Елсас и Лотришку с тог гледишта споменуо, да кудим политику, или да пресуду изречем о оној, која је те провинције окупирала. Тако што нисам ја ни једном речцом казао; већ сам рекао, нека г. посланик овде употребљени поступак против оних народности, које државни језик не говоре у паралелу доведе са оним поступком што је код нас.

А треће, што не могу прећутати, то је, да је г. посланик за вредно нашао, да напада акт министров, којим је изјављено признање вароши Будимпешти за њен закључак, услед кога се у њеним основним школама увађа угарски језик као наставни.

Г. посланик је говорио против тога, да се на чисто социјалном пољу оснивају друштва за ширење угарске културе; у том истом тренутку пак иште, да буде дозвољено иноземцима, да могу овде ширити и немачку културу. Дакле да је иноземцима — јер је он Немац — у Угарској више дозвољено, него Мађарима у њиховој сопственој земљи. (Бурно одобравање.)

Што ја дакле против таких назора од таке господе нисам тражио поверења, а и не тражим, па и не очекујем, нека се то сматра за природно али не и за покудљиво. (Одобравање.) Ја би себи желио и свакако очекујем поверења од ердељских Саса за мене и ма за коју другу угарску владу, али пре тога морају Саси истиснути из своје средине оне, који се угарској државној мисли непријатељски на супрот стављају. (Одушевљени усклици од владине странке.)

Само још нешто, а то с тога, да задовољим у једном правцу ономе, коме је посланик Алмаши у другом правцу задовољо. Господа посланици су нам приповедали, како је то проста и невина ствар тај проглас школске задруге. Да би се упознали са намерама те господе, неће бити згорег да чујемо, шта они држе за тако невино. На једном месту тог прогласа велм се: „Пре свега су сад Немци у Угарској и Ердељу, који потребују наше помоћи.“ (Веселост.) А зашто? „Број немачких основних школа смањује се од године до године.“

Је ли можда влада или легислатива и једну једину угушила? Није. Што се овде изриче, то је или неоснована оптужба, или пак, ако број школа у истини опада, онда се то не може с тога оптужба подићи, јер, то је последица развића народног живота; из тога се не може формулисати у својој рођеној земљи ни против кога злочинство. (Допадање.)

Други вапај до неба је: „Нема ни једног немачког универзитета у Угарској“. (Велика веселост). Зар се с тога може угарски народ оптуживати шовинизмом, потиштењем Немаца, „што нема ни једног немачког универзитета у Угарској?“ (Жива веселост и допадање). Зар је то задаћа угарског народа, да већем и богатијем народу од 40 милиона Немаца својим новцем оснива универзитет? (Бурно одобравање). Молим вас, немојте, тим начином сами себе компромитовати! (Одобравање).

А шта је крај? „Немачка дужност, да се према том одвратном стању Немци у Угарској и Ердељу потпомажу“. Давле у Угарској имаде „одвратног стања према Немцима“. Штов. кућо! Нећу да сумњичим, јер ја не знам позитивно; — верујте ми, кад би знао, казао бих, и не само да бих казао, него бих и друго што чинио — већу дакле да сумњичим, који су то распростирачи; али они који таке ствари по Угарској распростиру, који дакле делом са свим против истине, делом у след абсурдних изисквања тврде, да се овде немачки елеменат гаћа, ја кажем, да они који то распростиру, јесу хрђаве патријоте (живо одобравање), а који то повлађују, нису баш најбоље. (Немир).

Г. посланик, који је говорио о ослобађању госпоте речи, да вид је своземсва порста у таким претвавтним случајевима кога ослободила, нарочито кад је о заједничком војном министру било говора, да тада није министар председник говорио.

И овде, штована кућо, види се тенденција, коју хоће госп. посланик; али базис његове тврдње не одговара ни овде истини, јер ја сам истина у доста жестокој дебати овде у кући говорио у таком једном случају и кад је дискусија о томе већ закључена била, тада је г. посланик, као бранилац пресске слободе, коју ја такође нисам нападао, као бранилац бог зна каквих либералних идеја против мене гласао. (Живо одобравање.) Тенденција се дакле и овде показује; али и овде не достаје темеља и зајиста ја морам веровати, да је г. посланик о томе уверен, да га нико не слуша, и да његов говор нико не разуме, те је на то рачунајући ове ствари рекао. (Жива веселост).

За то се г. посланик не сме чудити на то, да ми сви, што у многим стварима дијаметрално противне назоре имамо и један другога у многим стварима можда и преко мере нештедимице сусретамо, да смо ми ипак сви једне мисли, да Угарска припада Мађарима и да може бити само једна угарска држава. (Дуготрајно допадање и пљескање).

За тим се одобрава диспозицијони фонд, на што се седница затвара. После делегационих седница наставиће се специјална дебата о прорачуну.

ДОПИСИ.

Беч, 21. јануара. Јевђен Бонту затворен! То је догађај јучерашњег дана, догађај, коме смо се надали, али који се опет, бар што се тиче времена, изненада збио. Негдашњи повереник аустријске владе, која је у њему једино мислила наћи свог финанцијалног избавитеља, данас у затвору! Он је, као што се зна, био председник друштву: „Société de l' Union Générale“ С њим је ухапшен и директор истог друштва, Федер. Обојицу су у Аустрији преобасули високим частима, јер су у њима угледали ваљана и способна средства политичка; обојица су својим злоупотребама асоцијацију компромитовали. Прави узрок или управо повод ухапшењу не зна се још данас. Да друштво какво купује своје рођене акције, то по акционом закону француском не би било још кажњиво. Бонту очевидно није био у стању да натраг исплати капитале, који су му били поверени, јер је судска ликвидациона комисија нашла касу — празну. Каква промена судбе! Генерал-директор јуж. жељезн. пута а после аустријски финансијер, који је читаву Јевропу стезао, а на домавлук аустријске државе поглавито утицао — данас је сломљен човек, оптуженик пред судом. —

Како бечке тако и немачке новине много се занимају, расправљајући чувени говор генерала руског Скобељева, који је у читавом политичном свету праву сензацију учинио. Него и значе много речи, које је један Скобељев на свршетку наздравице своје изустио: „Моје срце се грчевито и болно стеже, наша се браћа у овом тренутку боре тамо на југу за своју златну слободу; ја не могу даље говорити!“ „Може се појмити, вели Аксаков у свом „Русу“, с каквим ће се одушевљењем читати тај патриотични говор не само у целој Русији, него у читавом словенском свету, особито на обалама јадранског мора, по брдима кршне Херцеговине и босанским долинама. Скобељев руски се бори, руски мисли и осећа.“ —

„Новоје Времја“ расправља говор министра Славија у аустријским и угарским делегацијама, те их коментарише питајући: какву нужду има управо аустр. влада да прикрива обим мобилизације, кад мисли само на умирење (пацификацију) Херцеговине? Расположај у Русији је — вели исти лист — миран. Русија зна цену рата и цену мира. Али ипак не може да је не узнемирује бар та мала бојаван, да ће Аустрија почети агресивну политику. Тим би се потресао мир у свима крајевима, а то би боме за собом повукло општи немир. Нека дакле Аустрија пази, шта ради на Балкану.“ —

„Московске Вједом.“ називају то крајње бесмисленим окривљивањем, ко говори, да се у Србији и Црној Гори терају равне агитације. Да многи Срби, Руси и Црногорци спрам своје потиштене браће симпатију осећају, стоји ван сваке сумње; али тим се још недокавује, да се пружа материјална потпора. У осталом није никаква агитација ни потребна, кад се све већ учинило, да се народ до крајности огорчи. Што се тиче тежње, да се прошири окупација о тој намери напомиње тај лист аустр. политичарима, да свако стрљење има својих граница и да проширење окупације може довести до интернационалних тешкоћа.

Париз 20. јануара. Министарска криза, која је одступањем Гамбете овде настала била, срећно је свршена. Јуче се већ кабинет од 19. јануара, представио комори. Он је за исти тако склопљен, да се ни парламенат, а ни земља неће у својим очекивањима преварити. Данашњи министри већ имају приличнога искуства. Они су и дотле заузимали знатне положаје. Док је Гамбета готово све своје пријатеље на министарске фотеље био понамештао, Фресине узима све таке људе, који у данашњем политичком свету у француској најглавније улоге играју, и од којих већ сваки за себе, неки значај кабинету даје.

Прошлост Фресинетова, начин којим је са власти отступио, без да му је комора икада неповерење изрекла, одбијене позива да ступи у велико министарство, и ако је Гамбета све и сва био употребио, најновији његов избор за сенаторе на четири места, све је то учинило, да је председник Греви прво њега позвао, и поверио му склапање кабинета. Што се тиче Леона Сеја, он истина није баш тако велики политичар, али је први финансијер данас овде; те како се уопште овде на берзи невгода и неприлика плаше, то су да богме овдашни финансијери све и сва учинили, само да га приволу да у кабинет уђе, надајући се, да ће он све употребити, само да кредит опет подигне. Ферија већ познају сви, као човека радина, дурашна и вољна да помогне побољшану стања, у које је земља пала.

Па и остали чланови имају већ неке политичке важности, као што ћемо видити. Настаје питање, да ли ће ово овако одабрано министарство, кога је целокупна преса и народ са одушевљењем поздравила, које уверено, да има уза се обе коморе, да ли ће владати на добро земље и да ли задржати и на даље ово поверење? Ми држимо за цело да хоће, јер се много већ учинило од онога доба, када је Фресине први пут одступио са председништва. Он има данас слободне руке, њиме више не управља председник коморе, и нема да се плаши ни размирице, јер ни Каво, ни Фаре а ни Констан нису у кабинету. С друге је стране и земља питала за савет, и она се од своје стране већ изјавила за многе реформе, које ће влада имати да изведе. Кабинет од 19. јануара треба да започне прогресивну политику, и да уреди одношаје у земљи. Само ће тако он моћи да рачуна на помоћ свију грађана, и на дужи живот.

У јучерашњој саборској седници поднела је влада своју декларацију, свој програм, који у наводу овако гласи:

Господо посланици!

Позвани да у овим тешким приликама саставимо кабинет, ми вам се представљамо, и рачунамо на вашу помоћ. Главна ће нам бити брига да у земљи мир влада, да влада мир и унутра и изван земље. Ми нећемо ништа од своје стране пренебрегнути. Ми ћемо свуда радити са достојанством, чврсто и посредујући. У земљи као што је Француска, треба да влада слобода и напредак; ви ћете нам бити на руци, да прво остваримо а друго осигурамо.

Ми ћемо донети нове законе о преси и о скуповима, спремићемо законе за слободно удруживање, и гледаћемо да повећамо слободу општине и департмана. Што се тиче ревизије устава, то мислимо, да ово питање још не износимо на дневни ред, већ да чекамо згодан час за то. Ми ћемо да предузмемо реформу судства, да ревидирамо наше војничке установе, које су већ наши предшаственици започели. Што се тиче јавне наставе, то ћемо да наставимо досадашни трогодишни рад. Па ослањајући се на ово, држимо да ћемо учврстити поверење, и да ћемо подићи радиност и индустрију, јер народи нису зато ту да воде политику, већ да раде и своје материјалне интересе подижу. На финансијском пољу имамо да приметимо, да неће бити говора ни о конверсији, ни о куповању жељезнице од стране државе, а ни о издавању амортизирајуће ренте. Трговачки уговори ваља, као што знате, да се обнове. Ми држимо да су ово све таки предмети које треба на добро да решимо. Ми вам их подносимо, и молимо вас за ваше поверење, јер знамо господо да без вас ништа неможемо учинити а да је напротив, када је влада са комором у добром одношају, и када заједнички раде, све могуће, што је нужно за добро француске републике.

Да видимо ко су чланови кабинета, и да дамо неку црту из њихове прошлости.

Фресине председник савета и министар спољних послова. Његова се политична егзистенција почиње тек са 1870 годином; њему је било тада 42 године, па је много допринео, као што вели „La France“ те је спасена још једна ствар, а то је „част Француске“. Доцније га Париз изабере за свога заступника у сенату. Он је до данас био чланом три кабинета и то 1878 министар јавних послова под Дифором, 1879 под Вадингтоном, а 28 децембра 1879 постане председником. Отступио је 19. септембра прошле године и заузео је опет своје место у сенату.

Леон Сеј, и он је био већ министар 1871 године посланик Сене-и-Оаза, за неко време сенски префект, буде 8 децембра 1872 год. позван од Тјера да замене Гулара као министар финансије. Од то доба па све до првог кабинета Фресинетовог он је са малим прекидањем — када паде Тјер 1873 године и 16 маја — дакле за време од 7 година управљао француским финансијама. 1879 године буде наименован за посланика у Лондону, а доцније буде изабран за председника сената. Данас му има 56 година. У министарству Дифоровом био је већ колега Фресинетов, министар финансије.

Жил Фери, као што га зову „велики вогезац,“ рођен је у Ст. Дије и има нешто преко педесет година. Адвокат и новинар за време царства, писац познатих брошира против бившег префекта Секвенс Хаусмана, буде 1869 год. изабран у Паризу за посланика у комори. 4 септембра беше саветник владе за народну обрану, затим градоначалник у Париву, а 1871 год. изабра га вогески департман за посланика, и као такав био је увек члан коморе. 1872—1873 беше заступао Француску у Атини. 4 фебруара 1878 када се склопио кабинет Вадингтонов, постане министар јавне наставе на место Барду-а крајем исте године прими он портфељ Фресинетов. Напослетку септембра 1880 постане он председником. На његово је место дошао Гамбета. Сада је министар просвете.

Рене Гобле, министар унутрашњих послова рођен 1828 године у Еру (Па-де-Кале). За време царства шеф либералне странке у Амијену. 4 септембра га Кремије постави за државног одветника. Но већ 1871 године он захвали и Амијен га изабере за посланика у народној скупштини. На силу мораде 14 окт. да прими мандат и за комору. 1879 год. под Вадингтоном беше подсекретар у министарству правде. Врло је енергичан човек.

Ембер рођен у Мецу 28. јуна 1822. Свршив са одликовањем своје правничке науке, буде од провизоријума 1848 године именован подпрефектом у Тијонвиљу. Луј Бонапарте га збаци, и он се посвети професури у Греноблу а после у Тулузи. Изабран 1871. у високој — Гарони за посланика, буде 1875 године народном скупштином именован за доживотног сенатора. Био је заступник државног рачуноводства а сада је министар правде.

Генерал Било 54. године. 1870 године беше потпуковник. Именован једно за другим пуковником, бригадиром и дивизијонером, буде 1871 године изабран у Кореву за народну скупштину, где је једнако гласао са републиканцима и где је био подпредседник републиканске левице. Изабран од скупштине за доживотног сенатора, он је управљао 15 војничким кором у Марсељу, и позван је да прими министарство рата.

Адмирал Жорегибери, Нестор у кабинету, 77. година стар. Учествовао је у свима главним морским биткама царства, а био је неко време и гувернер у Сенегалу. За време рата 1870 год. командовао је прву дивизију 16 кора Авансован са подмаршала на бојном пољу, он буде стављен на чело једном кору војске Шансијеве, и одликовао се у битци код Мена. 1871 године буде у нижим пиринејима изабран за посланика у скупштину, али наскоро напусти мандат, пошто је постао поморским префектом у Тулону. Данас је доживотни сенатор. Министар марине. Већ је био као такав и у кабинету Вадингтоновом, а неко кратко време и првом Фресинетовом.

Варо, десна рука Фресинетова беше још у првоме министарству данашњег председника министар јавних послова. И он је Вогезац, родио се у Виплу 1826 године. За време царства деловођа јавних послова у Елсасу и Лотарингији. 1871 изабран у Мерги за заступника у скупштини. Од 1876. године заступа тај департман у сенату.

Тирар рођен у Женеви 1827 године. Кроз двадесет година беше шеф неке трговачке куће свде, доцније отвори и сам велику радњу, коју је водио све до рата 1870 године. 4. септембра постане мером у другом арондисману париском, буде идуће године изабран у скупштину. Најжешћи противник комуне, буде против своје воље за члана исте изабран, но оде само у прву седницу, очита им лекцију и захвали. Године 1876. па до данас заступа први арондисман у камари и бавио се поглавито економним и трговачким питањима. Као у првом кабинету Фресинетовом 1879—1880 тако и сада прима министарство трговине.

Кошери министар пошта, кога као што овдашњи листови веле министарство не пушта из руку. 62. године. 1848 године беше шеф Кремијевог кабинета. За време царства беше адвокат, а 1869 године буде у Лоарету послан у законодавно тело. 1871. године постане подсекретар у министарству финансије, а 5. фебруара 1879 буде позван да заузме ново крејирано министарство поште и телеграфа.

Маји, министар пољоделства, рођен је 1830 године а заступа Ренинон од 1871. године. Од 1876 беше квестор у комори.

Као што видимо, има свега 11 министара. Министарство лепих вештина које је Гамбета крејирао, укинито је. Са отступањем Гамбетиним захваљују Вајс, Мирибел, Камескас (префект полиције) и посланици у Петерсбургу и Лондону, Шодорди и Шалмел-Лакур. Префект селски Флокет остаје и на даље у звању.

— — ?.

Нови Сад, 26. јануара. Јуче је била седница конзисторијска бачке дијецезе. Решавани су предмети, који махом не спадају пред форум јавности. У тој седници председавао је први пут нови мандатар.

— Задруга Срба занатлија новосађана обавила је своју главну 12-ту скупштину 17 јануара ове године и једногласно изабрала је по ново за председника Стевана Гавриловића; за подпредседника Ђоку Крушедолца, за благајника Косту Павловића а за прегледаче годишњег рачуна Миту Николића, Миту Михајловића и Перу Маркуша, за перовођу Радослава Хорвата, учитеља IV разр. муш. средишне школе. За допуњујуће одборнике једногласно изабрани су: Мита Шогоров, Младен Топалов, Карл Лобенштајн, Сава Стојковић, Илија Чупић и Лаза Лазаревић. За поротни одбор изабрани су једногласно на место тројице, који су већином додељени другом оделењу: Арсен Ћирић, Ћира Станковић и Ђока Чавић, остали су пак сви лањске године опет поново изабрани.

Ова скупштина наших честитих занатлија заслужила је, да јој се овом приликом јавно али искрено призна, да је задивила слушаоце својом изврсном мирноћом што'но реч тактиком јер братски разговори појединих чланова у току дебате текли су и без најмањег прекидања; један другог тако је пажљиво слушао, да је милина била видети марљиви осећај спрам својега годишњег рада.

Задружни рад огледа се у одборовом годишњем извештају, који овако од речи до речи гласи:

„Славна Скупштино! У току минуле 881 год. одбор „задруге Срба занатлија новосађана“ држао је свега 11. седница са 118. проток. бров. односно предмета.

Поменуте седнице посећаване су од стране чланова одборски на задовољство.

Предмети у делокруг спадајући одбору, расправљени су савесно уз брижно настојање председниково, да се закључци благовремено изврше и остваре.

Налози и закључци од прошло-годишње главне скупштине извршени су са успехом готово сви, осим два предмета оба под бр. 9 скупштинског записника.

Први у погледу остварења вечерње и недељне школе остао је неизведим услед отворене трговачке школе. Други предмет, који се за неизводним сматрати може, односи се на устројство око разрезивања пореза, што се не може одбору у грех уписати, но порезном звању, јер овај одбор је у своје време путем представке обратио се на овомесни Сл. Мађистрат са молбом, да би исти својим упливом и начином код порезне власти порадити изволео, да приликом устројства око разрезивања пореза припуштена буду и два члана од стране ове задруге на суделовање на што је Сл. Мађистрат одписом својим од 22. марта прошле год. број 1556 овај одбор известио, да је услед овостране молбе за члана комисије предложен задругар Арсен Ћирић и Август Циглер. Што порезно звање речено наређење

није извело, није, велимо, кривица овога одбора.

Ради унапређења задружних интереса општио је одбор овај са обћом овомесном занатлијском несрпском задругом, која је 29 јануара 1881 год. са овомесном варошком капетанијом скопила уговор у погледу уговарања и ослобођења занатлијских научењака, да иста сл. капетанија више у то мешати се неће. Ништа мање обећала је сл. капетанија, да ће и око тога строго настојати, да се кућарство свакоме ономе из под 30 год, који законом ујамчено право не притежава, на пријаву сваког појединог задругара сместа закрати под теретом глобе.

Дописом од 19. маја 1881. занатлијска задруга из Б— Чеба, којим описујући разгранато стање своје задруге, нуди споразумни додир са нашом задругом, што га је уз одзив на повољно знање узело.

Даље у течају прошле године уписало се за ученике занатлијске деветорица, а прогласило за изучене раденике занатлијске односно ослободило њих 19-орица. За задругаре уписало се њих 12-орица, који су уједно и дипломама снабдевени.

Порота на цело време прошле године није имала никакве размирице да расправља, па ни састанка, што служи задрузи на част.

Највише пажње и признања од стране ове скупштине заслужује одбор, што је штедњом својом материјално стање ове задруге оснажио. Осим тога, служи одбору још на дику и то, што је својим својским заузимањем многе дужнике мирним и пријатељским путем приволео, да своје дугове, — који су за изгубљене сматрани — у извесном року одплате. Још из поднесени предлога овој скупштини на већање, увидеће даље славна скуп. и опширније делање овога одбора на унапређењу задружном.

Предлози одборски су да свечану занатлијску заставу са кумом ове године набаве, да се једна хиљада занатлиског новца срп. матици на руковање даде, и жеља: да ова задруга у току ове годинс уштеди 50 ф. да постане чланом српске матице."

НОВИЈЕ.

Новија пошта донела нам је с попришта бокељског и херцеговачко-босанског устанка ове новије вести:

— Ђен. Јовановић отишао је у Мостар, камо је 23. о. м. приспео.

— „Б. Оп. Нов." пишу из Кастелновог 16. јан., да устанак у Кривошијама и Херцеговини, а и у суседној Босни с дана на дан расте. Мисли се, да ће у Боци Которској бити опсадно стање проглашено. Устаници под вођом Осман-бегом Тановићем ударише опет на Аустро-угарску војску не далеко од Требиња, али како је бој испао, о томе не зна нико да прича. У Билећу је затворено више особа, на које су власти подозревале, међу њима, као што се говори, православни свештеник и турски хоџа. Мисли се, да су ти људи хтели народ да дигну на оружје. Пре пет, шест дана стигао је неки Инглез на лојдовском пароброду у Котор, а отуд отишао на Цетиње.

— „Н. Сл. Преса" дознаје, да је бечки земаљсли заповедник, фцм. Јосип Филиповић, приликом аудијенције молио цара-краља, да га поврати на старо му место за прашког заповедника. Мисли се, да ће му молба бити саслушана.

— Трћанска трговачка комора изабрала је 23. о. м. са 24 од 33 гласа велетрћца, Србина Вучетића, за заступника свог у аустријском царевинском већу.

— Петроградски словенски благотворни комитет хтео је бокељско-херцеговачко-босанске устаничке вође, Богдана Зимонића и Стојана Ковачевића, да наименује својим почасним члановима, али је у след гирсове иницијативе одустао од отог.

— Из Букурешта брзојављају „П. Лојду", како је у Сретцу изишла министарска наредба, да сви лекарници (апотекари) у Бугарској морају за две године дана научити руски читати и говорити, иначе ће изгубити лекарничку повластицу.

Поштованој публици српској.

После неколикогодишњег напора, успели смо напослетку, да се овдашња српска омладина организује у дружину.

Поред оне користи, коју доноси собом свако овако удружење, наиме живљи подстрек за умни рад и отуда узајамно усавршавање, овде су таке местне прилике, да је у изгледу нашој „Шумадији" користан посљедак још од једне руке. Овамо у Праг, где је интерес за узајамност словенску дубок и силан, стекла се омладина свију слов. племена, која је вољна да поради на учвршћењу те узајамности у првом реду тиме, што хоће да испитује и проучава културне прилике сваког појединог народа словенског. Имајући то на уму, ми смо раширили основ нашој организацији, те могу чланови бити и остали Словени. И заиста нисмо се преварили у очекивању, досада се већ пријавило за чланове леп број Бугара, Чеха и Словака, а има поуздана основа нади, да ће и остала браћа студити у наше коло. Ми се заносимо илузијама о будућем успеху нашем; у малом броју овдашње омладине српске видимо ми врло добро да није могуће тражити јемство за одвећ богат и опсежан рад, но ипак ако нам испадне за руком да извршимо и оне скромне смерове, што смо сами себи истакли, надамо се да ће таки резултат кадар бити да задовољи и строжије оцењиваче.

Уздајући се, да има у нашем народу људи, који ће одобрити наш рад, који ће увидети, да упознавање просветних и друштвених прилика нашега народа, што хоћемо да ширимо међу овд. словенском омладином, може да буде од корисна плода — обраћамо се на све њих, и молимо их да нас потпомогну материјално, (чланови друштвени деле се на чланове, а) утемељаче који једаред за свагда поможи 10 фор. или 20 динара, б) потпомажуће и в) редовне који месечно буду плаћали 50 нов.) да обогате и умноже књижницу нашу, којој је основ већ положен.

А ми се надамо да ће бити животне снаге у нашим редовима и онда ће се већ после неколико година моратн опазити корисне посљедице нашег скромног, но трајног и систематски удешеног рада.

У Прагу, месеца јануара 1882 год.

Срета А. Поповић, пословоћа. **Паја Бота**, председник.

Разне белешке.

(Петроварадинско брдо.) Стручни књижевник наш, г. Мита Петровић, пише у „Шк. Листу": Код нас се опште држи, да тврђава Петроварадин стоји на серпентину. Писац ових редова имао је прилике да ове зиме просмотри тунел, што је пробијен испод Варадина. Прегледавши разбачено камење, на ком има јасних отисака од биљака, и после положај и облик стена у около, изрекао је он одмах свом пратиоцу г. И. Бурјану, надворнику српско-народних добара, тврдњу, да те стене нису серпентин, него шкриљац. Како се ја не бавим специјално геогиолијом, то сам мислио да побудим на ближе испитивање којег од мојих знанаца. Али ево већ у седници југословенске академије знаности и уметности од 4. јан. т. г. читана је расправа проф. М. Кишпатића о „Трајитима Фрушке горе." Овај познати хрватски геолог наводи одлучно да се петроварадинско брдо састоји из зелених амфиболних шкриљаца, које пробијају две греде трахита. Његову тврдњу сматрамо сасвим за основану. Мислимо, да ће тим бити учињен крај басни о петроварадинском серпентину.

(Хинил и хинолин.) Хинин је познат као тако изврстан лек, нарочити против наступне грознице, да нема у том погледу ниједне лекарије, која би му била равна. Али је то тело врло скупо, те му је употреба ограничена. С тога се већ давна појавила тежња код хемичара, да изнађу начин којим би могли хинин да произведу синтетичким путем или да бар увуму средство, које би имало иста својства као хинин. Ово последње нађено је доиста у хинолину. Он је бистро, горко уље без боје, које се не раствара у води. Сад се већ гради у већим количинама упливом сумпорне киселине на смесу од анилина, нитробенцола и глицерина. Хинолин није тако јако горак као хинин, и због тог га болесници лакше узимају него хинин, што је особито важно код деце. Пошто живце скоро нимало не реметн, то спаја у себи сва добра својства хинина, а превазилази га у том, што је јефтинији и лакши за узимање, далеко пак надмаша салицилну и карболну киселину. У практичкој медицини употребљаван је већ хинолин са истим успехом као хинин код поболевања, од маларије, наступне грознице, кашља рикавца, тифа и неких других болести. Изгледа дакле, да том телу предстоји велика будућност за благо човечанства, које се пати. („Ш. Л.")

Уредништву су достављене ове **нове књиге**:

— **Просветни Гласник.** II. година, свеска 24. Одговорни уредник Стеван Д. Поповић. Ст. 853—900. У Београду. Издање и штампа државне штампарије.

— **Obćina Družbovac** i njezini usrećitelji ili primjeri, kako se može ukresati, uzgojiti, učvrstiti i razširiti sviest naroda i živo pregnuće za napredkom, ako se hrani vidljivimi deli iskrenih rodoljuba, Hrvatskomu svietu podaje Franjo Stepanek. Nagradjeno od „Matice hrvatske" iz zaklade grofa Draškovića za godinu 1881. Zagreb. Nakladom vlastitom. Tiskom dioničke tiskare. 1881. Na 8-ini 4 l, i 184 str.

— **Kratak nauk o voćarstvu.** Za puk napisao Franjo Stepanek, ravnajući učitelj više devojačke škole i urednik „Pučkoga Prijatelja." Sadržaj razjasnjuju 32 slike. Stoji 30 novč. Ovu knjigu preporučila je visoka kr. zemaljska Vlada pod br. 3281. kao pomoćnu knjigu učiteljem, a osobito nedjelnu školu polazećoj mladeži. Isto tako ju je preporučilo visoko kr. vojno zapoviedništvo za krajiške škole pod br. 2931. Drugo izdanje. U Varaždinu 1876. Tiskom J. Platzera sina. 16-ina 47 str.

ПОЗИВ
НА
редовну главну скупштину
СРПСКЕ НОВОСАДСКЕ ЧИТАОНИЦЕ

која ће се држати у идућу недељу 31. јануара (12. фебруара) о. г. у 2 сата сахата после подне у просторијама читаоничким, на коју се сви п. н. чланови овим уљудно позивају.

Из одборске седнице, држане 21. јануара (2. фебруара) 1882.

Одбор.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

НАСТАВА
за темељно учење мађарског језика
од АДОЛФА РОДЕРА,
превели
Ст. Коњовић учитељ. и **Коста Берић** учит. на в. д. школи.

У подписане књижаре изашло је већ прво писмо а такови ће бити свега 30. — Ово ће дело сваком добро пасти који год жели мађарски језик да учи. Сваком на захтевање шаљемо прво писмо на углед. Молимо све оне који желе да се предплате да то учине што пре, да можемо и остала писма једно за другим у року од 14—20 дана издавати. У противном случају ако се довољан број предплатника не пријави, да би смо могли без наше штете издавати, враћамо сваком предплатнику свој новац натраг.

Цена је на 30 писама 5 фор.
15 „ 2 „ 50 нов.
8 „ 1 „ 50 „
1 „ — „ 20 „

Поглавито се надамо од нашег учитељства да ће нас својом предплатом подпомоћи у нашем подузећу.

Књижара Миливоја Каракашевића.
(Zombor, Bácska.)

П. Н.
БОЛНИЧКА ЗАДРУГА ТРГОВАЧКЕ ОМЛАДИНЕ
У НОВОМ САДУ
приређује у корист задружног фонда
на дан св. Три Јерарха 1882. године
ИГРАНКУ
У ДВОРАНИ „КОД ЦАРИЦЕ ЈЕЛИСАВЕТЕ"
на коју овим најучтивије позива
Приређивачки одбор.

Улазна цена од особе 1 ф. За породицу 3 ф. Почетак у 8 сахата.

Улазнице могу се у напред добити у књижари: г. **Луке Јоцића и др.**, и у трговини г. **М. Слезака и Марка Николића и др.** а на дан игранке у вече на каси.

☛ Добровољни прилови примају се са захвалношћу и предаће се јавности путем новина.

ТРГОВИНА И ПРОМЕТ.
СТЕВАН КОСТОВИЋ
КОМИСИОНСКА РАДЊА У БУДИМ-ПЕШТИ.

Куп и продаја свију ниже назначени и у ту струку спадајући артикла по умереној провизији и строго солидној послуги.

Извештај од 23. јануара (4. фебруара) 1882.

Жито из Потисја	76—77	ф. 13.—	ф. 13.10
„ „ „	74—75	„ 12.70	„ 12.70
„ банатско	77—78	„ —.—	„ —.—
„ „	74—76	„ 12.65	„ 12.85
„ „	72—73	„ 12.20	„ 12.60
„ бачко	73—75	„ 12.45	„ 12.65
„ „	72—	„ —.—	„ —.—
„ влашко	73—	„ —.—	„ —.—
„ „	70.7.—	„ —.—	„ —.—
„ српско	75.4.—	„ —.—	„ —.—
„ „	—	„ —.—	„ —.—
Узанц-жито за март-април		ф. 12.46	ф. 12.48
„ за септ.-октобар		„ 11.40	„ 11.42
Раж мађарска		„ 8.80	„ 9.—
„ влашка		„ —.—	„ —.—
Јечам за храну		„ 7.40	„ 7.85
„ за пиваре		„ 8.—	„ 9.50
„ влашки		„ —.—	„ —.—
Зоб трг. роба		„ 7.40	„ 7.60
„ фина роба		„ 7.75	„ 8.—
Узанц-зоб за сент.-октобар		„ —.—	„ —.—
„ за март-април		„ 8.47	„ 8.50
Проја мађарска		„ —.—	„ —.—
„ влашка		„ 6.—	„ —.—
„ влашка за пролеће		„ —.—	„ —.—
Кукуруз, готова роба, банатски		„ 7.25	„ 7.35
„ „ „ влашки		„ —.—	„ —.—
„ за мај-јуни банатски		„ 7.45	„ 7.47
„ за септ.-август банатски		„ —.—	„ —.—
Кукуруз за септ.-октобар банатски		„ —.—	„ —.—
„ за јан. фебр. март, банатски нови		„ 6.75	„ 6.85
„ за јан. фебр. март, влашки нов		„ —.—	„ —.—
Репица готова роба Kohl		„ —.—	„ —.—
„ банатска		„ —.—	„ —.—
„ за август-септембар Kohl		„ —.—	„ —.—
„ за јули-август банатска		„ —.—	„ —.—
Горушица по каквоћи		„ 6.50	„ 7.—
Мувар „ „		„ 7.50	„ 8.50
Ланено семе по каквоћи		„ 13.—	„ 13.50
Кудељно семе „		„ 8.50	„ 9.50
Бикељ по каквоћи		„ 8.50	„ 9.—
Пасуљ бели нови		„ 10.—	„ 11.50
„ „ стари		„ 7.50	„ 9.—
„ жути нови		„ 10.—	„ 11.—
Погачиће од репице		„ 6.50	„ 6.80
Погачиће од горушице по каквоћи		„ 4.50	„ 5.—
Паприка трг. роба		„ 17.—	„ 18.—
„ фина роба		„ 45.—	„ 48.—
„		„ 36.—	„ 38.—
Мед оцеђен		„ 30.50	„ 31.50
„ воћни		„ 27.50	„ 29.—
„ за октобар-новембар оцеђен		„ —.—	„ —.—
Восак рожнавски		„ 118.—	„ 120.—
„ славонски		„ 122.—	„ 125.—
Шљиве српске гот. роба нова у бурадма		„ 11.25	„ 12.—
„ „ „ „ у џакови		„ 11.—	„ 11.75
„ „ узанц роба за нов. у бурадма		„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ у џакови		„ —.—	„ —.—
„ босанске гот. роба нова у бурадма		„ 11.50	„ 12.50
„ „ „ „ у џакови		„ 11.25	„ 12.50
„ „ узанц роба за нов. у бур.		„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ у џакови		„ —.—	„ —.—
Пекмез, готова роба, славонски		„ 14.—	„ 16.50
„ за септембар-октобар славонски		„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ банатски		„ 10.—	„ 11.50
Свињска маст варошка		„ 73.50	„ 74.—
„ „ сеоска роба		„ 72.50	„ 73.—
Шпшарке прима мађарске		„ 14.—	„ 17.50
„ прима 1881 славонске		„ 15.50	„ 16.—
„ секунда „ 1881.		„ 10.—	„ 11.50
„ прима српске 1879.		„ 13.50	„ 14.—
„ прима српске 1881.		„ 13.50	„ 14.—
Овчије коже срп. и бос. лаке по 102 ком.		„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ „ средње 102 ком.		„ 110.—	„ 132.—
„ „ „ „ „ тешке 102 ком.		„ 135.—	„ 145.—
Јагњеће за табаке 102 ком.		„ 70.—	„ 90.—
„ за ћурчије 102 ком.		„ 100.—	„ 110.—
Козије по каквоћи за 56 кила		„ 56.—	„ 60.—
Јареће „ „ мађар. ердељс.		„ 130.—	„ 140.—
„ тешке		„ 110.—	„ 120.—
Шпирит: у бур. од 600—700 лит. } 90%		„ 36.—	„ —.—
„ „ „ „ 300—400 „ } (36 A)		„ 36.50	„ —.—

Рана. На жив обрт прошле недеље, отворио се посао у готовом житу доста лабаво ове недеље и услед резервиратог држања млина, мораше имаоци концесије у ценама од 10 до 15 нов. учинити, но последњи се дана посао опет поправио и одобрене су највише нотиране цене. Сав обрт ове недеље износи око 60,000 м.-ц У прочим струкама ранс нису се цене прошле недеље променуле. Термини у почетку слаби, но са свршетком недеље опет се поправили.

Продукти. Од српских шљива у бурадима, продало се неколико стотина центи по ф. 11½ до ф. 11¾ за 56 кила, а од босанских и прочих није било продаје. Пекмез посве без икаквог посла. Овчији кожа продало се прилично, а од других феда кожа није продаја каква позната. У шпшаркама остао је и ове недеље обрт само на мале партије ограничен.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

У смислу правила „Атанасеума", задужбине Атанасија Петрова сина Гереског, расписује се овим стечај на 4 стипендијска места по 150 ф. на годину.

Ову стипендија уживају само ученици ове гимназије, Срби правосл. вере из земаља Угарске круне; но нису искључени ни Срби православне вере из Беча, Трста и краљевине Далмације.

Молитељи имају своје молбенице поднети потписаној управи гимназијској најдаље за 6 недеља од дана, кад овај оглас први пут на јавност изађе, и прикључити им школске сведоџбе сиромаштва, сведоџбу лекарску и крштено писмо.

У Новом Саду 7. фебруара 1882.

1—3 **Управа срп. вел. гимназије.**

НАТЈЕЧАЈ.

Овим се расписује натјечај на парохију у Тремушњаку.

Рок пријавама до 1. априла о. г.

У Плашком 18. (30.) јануара 1882.

Епархијска конзисторија горњо-карловачка.

1—3

Оглас.

Пошто страни поданици по берлинском закључку могу имати у Србији непокретна имања, то подписати дајем јавности, да из слободне руке и под повољним условима за купца продајем моју и мојих задружних синоваца овде у Крагујевцу постојећу пивару са целим њеним земљиштем, на коме постоји још и једна кафана, кућа са шталом, башта, воћњак, виноград и ливада. Ко је вољан узети ово имање, нека ми се пријави.

У Крагујевцу 19. јануара 1882.

Петар Стојковић, чиновник у пензији.

1—3

Објава.

Од стране општине фрањевачке даје се на знање, да ће се пашњак општине ове од 5329 јутара дана 22. фебруара т. г. и то за марву овдашњи становника под закуп за ову 1882. годину на мањак издати тако: да ће дотичан закупник за именовани пашњак 25.000 форинти, и то полу одма при окончању дражбе, а другу полу 1. августа о. г. платити дужан бити, за које му општина са 5200 глава марве јамчи, а сувишак марве односно на исту припадајућа наплата припада закупнику без икакве општини платити имајуће се накваде.

Извикана цена по глави марве установљена је са 5 фор. и одређена је дражба на мањак.

Становништво на притјажавајућу марву дужно је приликом дражбе установљену пристојбину дотичном закупнику у гореозначеном времену платити.

Ближа условља могу се у одређеним званичним сатовима у бележничкој писарници видити.

У Фрањеву 4. фебруара 1882.

2—3 **Општинско поглаварство.**

ПРОДАЈА РЕГАЛНОГ ПРАВА.

Од стране властелинства черевићког, даје се на знање, да ће се регално право крчмарења и то: точења вина, пива и ракије са просторијама 15. фебруара т. г. у 9 сати пре подне у властелинској писарни у Черевићу са мјестним обћинама Черевићу. Баноштру и Нештину за време од 1. априла 1882. на 6 предидући година највећем нудиоцу у закуп издати. Увјети могу се увидити у писарни управитељства у Черевићу и код надворништва у Футогу.

3—3 **Управа властелинства черевичког.**

ОГЛАС.
ЈОВАН ГАНОВИЋ
из Шапца у Србији

потребује за своју лебцедерску радионицу два добра и способна момка, који се момак способан и вешт у мешњи колача осећа, нека се одма писмом јави. Место може се одмах заузети. 3—3

Одговорни уредник др. Светозар Милетић. **Српска штампарија дра Светозара Милетића.**